

1918

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
TALLINN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

**MILLINE PEAKS OLEMA
HALDUSKORRALDUS EESTIS?
KAS REFORM ON VAJALIK?**

VALDADE ja LINNADE PÄEVAD

Sulev Mäeltsemees

Tallinn, 16. veebruar 2012

Põhiseaduse 20. aastapäev!

- Juunis möödub 20 aastat Põhiseaduse vastuvõtmisest.
- Põhiseaduse XIV peatükk „Kohalik omavalitsus“. Kasutati Euroopa kohaliku omavalitsuse harta printsiipe, mille tekst Soome kolleegide abiga 1980. aastate lõpus meieni jõudis.
- Harta ise kinnitati Euroopa Nõukogus Strasbourgis 1985. aastal ja meie Riigikogu ratifitseeris selle 1994. aastal.

Soome HTR kava

- Eelmisest nädalast meil eriti aktuaalne Soome võimalik haldusterritoriaalse reformi kava, mis avalikustati 8. veebruaril. Muuhulgas on seal ette nähtud valdade arvu võimalik mitmekordne (ca viiekordne – 336-lt 60-70-le) vähendamine. Aga see on kõigest osa reformi kavast.
- Soome taustal meenutatakse taas viimastel aastatel sageli meedias kuulnud-loetud Taani ja Läti reforme (*a`la* – näete seal tehti ja meie miks meie ei saa hakkama vms?!). Mida siis ikkagi tehti?

Läti, Taani

- Lätis 2009 suvel vähendati KOV üksuste arvu enam kui 500lt 118le – moodustati 109 valda (*novadi*) ja 9 vabariiklikku linna (*republikas pilsētas*). Nüüdseks on üks (mõningail andmeil 2?) jagunemine toimunud ning 110 valda (vt Läti Statistikabüroo veeb). Ja piirireformiga Lätis ongi vähemalt seni piirdunud.
- Taanis vähendati 1. jaanuarist 2007 kommuunide arvu 270lt 98le. Aga väga oluline on märkida selle käigus toimunud sisulisi muudatusi.

Taani

- Taanis avaliku sektori kulude jaotus (%des):

	KOV	Maakond	Riigi kesktasand
Enne reformi	46	14	40
Pärast reformi (2007)	48	9	43

1918

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
TALLINN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

KOV Soome avalikus halduses

Tampere Ülikooli prof Arto Haveri on Soome kohaliku omavalitsuse tulevase arendamise kohta mõned aastad tagasi kirjutanud: **munitsipalsektori osatähtsus suhetes riigiga kasvab ja kohaliku omavalitsuse vitaalsus tõuseb.**

„the weight of the municipal sector in relation to the State would grow and the vitality of local government would increase.“

Soome

- Soome HTR uuest kavast rääkides/kirjutades jäetakse kahjuks osa tõest kõrvale. Peamine näib meil olema rõhutada – Soome kavatseb mitmekordselt vähendada valdade arvu.
- Aga jätkuvalt panustavad soomlased ka vabatahtlikule liitumisele (“Eelistavalt toimuks KOV liitumine siiski vabatahtlikkuse alusel.”).
- Veelgi olulisem – Soome HTR eesmärk teenuste parem kvaliteet (ka meil see on eesmärke), aga väga palju meil eesmärgina – KOV kulude vähendamine!

Soome

Meil kommentaare: a´la jõukas Soome ei jõudvat väikseid valdu ülal pidada! jne

- Aga sotside parlamendifraktsiooni juht Backmann: ”Soome HTR eesmärk ei ole kulude kärpimine vaid teenuste kättesaadavuse parandamine ja demokraatia suurendamine ... Inimesi küll lahti laskma ei hakata.”

1918

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
TALLINN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Soome

- Soome HTR kava tutvustusel: “Töörühm pole haldusreformi otsest hinda välja pakkunud, kuid **riigilt küsitav raha on tõenäoliselt märkimisväärne.**
- Raha läheb vaja näiteks eri plaanide ja lepingute koostamiseks, valdade infosüsteemide ühildamiseks ja valdade tükeldamist uurivate inimeste palkamiseks ...
- ... pealinna lähiümbruses võib valdade kavandatav ühendamine võtta plaanitust kauem aega ...
- Helsingi piirkonna “suuromavalitsus tugevdaks Soome pealinna rahvusvahelist positsiooni”.

1918

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
TALLINN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

CLRAE Soovitus 294 (2010)

- 2010. aasta 26.-28. oktoobril toimunud CLRAE Kohalike omavalitsuste koja (*Chamber of Local Authorities*) istungil kiideti heaks **Soovitus 294 (2010)** Eesti kohaliku demokraatia kohta (*Recommendation 294 (2010) Local democracy in Estonia*), mis sama aasta novembris võeti ka Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee poolt teadmiseks.
- Soovituses 9 punkti, neist esimene
- **1. Anda Tallinna linnale eristaatus**

CLRAE Soovitus 294 (2010)

- 3. Muuta kiiresti siseriiklikke õigusakte, et kohalikele omavalitsustele eraldatud rahaliste vahendite proportsioon oleks suurem, et see oleks sama ulatuslik Eesti Vabariigi põhiseaduses ja siseriiklikus õiguses omavalitsustele määratud kohustustega ning võimaldada kohalikele omavalitsustele saada tulusid kohalikest maksudest.
- Täidetud Soovituse 8. punkt: „Ratifitseerida Euroopa kohaliku omavalitsuse harta kohaliku omavalitsuse üksuse tegevuses osalemise õigust käsitlev lisaprotokoll (CETS nr 207) nii kiiresti kui võimalik.“

CLRAE Soovitus 294 (2010)

- „9. Soovib Eesti ametivõimudelt, et nad teavitaksid Kongressi käesoleva raporti soovitude põhjal ellu viidud järelmeetmetest.“
- Vabariigi Valitsus kinnitas 13. oktoobril 2011 OECD Eesti valitsemissektori toimivuse analüüsi „Ühtse riigivalitsemise suunas“ rakendamise tegevuskava.
- Midagi samaväärset ei ole ettekandjale teadaolevalt tehtud CLRAE Soovituse 294 (2010) rakendamiseks.

Regionaalne juhtimine?

- Milliseks kujuneb regionaalne juhtimine, nii regionaalne riiklik kui omavalitsuslik juhtimine?
- 1997. aastal kiideti Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Kongressi (CLRAE – *Congress of Local and Regional Authorities of Europe*) poolt heaks “Euroopa regionaalse omavalitsuse harta”.
- Mis muutub KOV ülesannetes? KOV rahastamises?

KOV valitsusliidu programmis

- Väga head väärtushinnangud on kohaliku omavalitsuse sisu ja avalikus halduses koha mõistmisel (seega ka eeldused CLRAE Soovituse 294 (2010) täitmiseks) Erakonna Isamaa ja Res Publica Liidu ning Eestimaa Reformierakonna Valitsusliidu programmis 2011. aasta Riigikogu valimistel:
- *”Kohalik omavalitsus ei ole riigi käepikendus, vaid vabade kodanike iseseisev kohalik valitsus. Eesti Vabariigi Põhiseadusega, Kohalike omavalitsuste korralduse seadusega, Euroopa kohaliku omavalitsuse harta ratifitseerimisega on Eesti valinud ja kinnistanud autonoomse, kogukonnapõhise kohaliku omavalitsuse. Tugev kohalik identiteet, laiapõhjaline demokraatlik riigikorraldus, keskväimu tasakaalus hoidmine on väga suured väärtused, millel põhineb Eesti iseseisvus.“*

1918

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
TALLINN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Regionaalhalduse korrastamiseks?

- Lõpetada kohaliku omavalitsuse riiklik kontroll ja järelevalve 15st maavalitsusest!
- Paljude riiklike ülesannete täitmiseks meil juba on neli regiooni.
- Kohaliku omavalitsuse riikliku kontrolli ja järelevalve tarbeks neli regionaalset keskust oleks samuti igati mõistlik struktuur.

Kihelkonnad võtta aluseks, aga ...

- Saaremaal 13 kihelkonda ja 16 kohaliku omavalitsuse üksust.
- Ida-Virumaal 5 kihelkonda ja 22 kohaliku omavalitsuse üksust

- Lähenevat Eesti Vabariigi aastapäeva silmas pidades
- Alexis de Tocqueville – sellises riigis, kus puudub kohalik omavalitsus, võib leida küll riigialamaid, kuid mitte kunagi kodanikke.
- Head lähenevat Iseseisvuspäeva, kodanikud!